

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 15 grudnia 2016 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Dyrektywa 2000/35/WE — Zwalczanie opóźnień w płatnościach — Właściwość Trybunału — Transakcja zawarta przed przystąpieniem Republiki Słowenii do Unii Europejskiej — Zakres stosowania — Pojęcie „transakcji handlowej” — Pojęcie „przedsiębiorstwa” — Maksymalna kwota odsetek za zwłokę

W sprawie C-256/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Vrhovno sodišče (sąd najwyższy, Słowenia) postanowieniem z dnia 19 marca 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 1 czerwca 2015 r., w postępowaniu:

Drago Nemec

przeciwko

Republice Słowenii,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça, prezes izby, A. Tizzano (sprawozdawca), wiceprezes Trybunału, M. Berger, A. Borg Barthet i E. Levits, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Bobek,

sekretarz: M. Aleksejev, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 4 maja 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu słoweńskiego przez N. Pintar Gosenca oraz A. Vran, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu łotewskiego przez A. Bogdanovą oraz I. Kalniņa, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Šimerdovą oraz M. Žebrego, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 lipca 2016 r.,

* Język postępowania: słoweński.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/35/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. 2000, L 200, s. 35).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Drago Nemcem a Republiką Słowenii, w przedmiocie żądania odszkodowania za szkodę jaką miałby on ponieść z uwagi na podnoszoną niezgodność przepisów krajowych z dyrektywą 2000/35.

Ramy prawne

Prawo Unii

Akt przystąpienia z 2003 r.

- 3 Artykuł 2 aktu dotyczącego warunków przystąpienia do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz.U. 2003, L 236, s. 33, zwanego dalej „aktem przystąpienia z 2003 r.”) stanowi:

„Od dnia przystąpienia nowe państwa członkowskie są związane postanowieniami traktatów założycielskich i aktów przyjętych przez instytucje Wspólnot i Europejski Bank Centralny przed dniem przystąpienia; postanowienia te są stosowane w nowych państwach członkowskich zgodnie z warunkami określonymi w tych traktatach i w niniejszym akcie”.

- 4 Artykuł 54 tego aktu stanowi:

„Nowe państwa członkowskie wprowadzą w życie środki niezbędne do przestrzegania od dnia przystąpienia przepisów dyrektyw i decyzji w rozumieniu artykułu 249 traktatu WE oraz artykułu 161 traktatu Euratom, chyba że z załączników, o których mowa w artykule 24, lub z jakichkolwiek innych postanowień niniejszego Aktu lub jego załączników wynika inny termin w tym względzie”.

Dyrektywa 2000/35

- 5 Motywy 7, 9, 10, 13 i 16 dyrektywy 2000/35 stanowią:

„(7) Nadmiernie długie terminy płatności oraz opóźnienia w płatnościach są przyczyną znacznych obciążeń administracyjnych i finansowych dla przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich. Ponadto problemy te są poważną przyczyną niewypłacalności, co zagraża przetrwaniu tych przedsiębiorstw i może spowodować utratę licznych miejsc pracy.

[...]

(9) Różnice między zasadami płatności a praktyką w państwach członkowskich stanowią przeszkodę we właściwym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

(10) To prowadzi do znacznego ograniczenia transakcji handlowych między państwami członkowskimi. Jest to sprzeczne z art. 14 traktatu, ponieważ przedsiębiorca powinien mieć możliwość prowadzenia swej działalności na rynku wewnętrznym, pod warunkiem że operacje transgraniczne nie pociągają za sobą większego ryzyka niż sprzedaż krajowa [...].

[...]

(13) Niniejsza dyrektywa powinna ograniczać się jedynie do płatności dokonywanych jako wynagrodzenia w transakcjach handlowych i nie powinna obejmować transakcji z udziałem konsumentów, spłaty odsetek powiązanych z innymi płatnościami, np. płatności wynikających z prawa czekowego i wekslowego, odszkodowań, łącznie z płatnościami towarzystw ubezpieczeniowych.

[...]

(16) Opóźnienia w płatnościach stanowią naruszenie postanowień umowy, która była korzystna finansowo dla dłużników w większości państw członkowskich, poprzez niskie odsetki za zwłokę w płatności i/lub powolne procedury ściągania należności. Konieczna jest więc znacząca zmiana [...] w celu zatrzymania tej tendencji i zapewnienia sytuacji, w której skutki opóźnień w płatnościach powstrzymują przed przekraczaniem terminów płatności”.

6 Artykuł 1 tej dyrektywy, który określa jej zakres stosowania, stanowi:

„Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do wszelkich należności, które stanowią wynagrodzenie w transakcjach handlowych”.

7 Artykuł 2 pkt 1 tej dyrektywy przewiduje:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

1. »transakcje handlowe« oznaczają transakcje między przedsiębiorstwami lub między przedsiębiorstwami a władzami publicznymi, które prowadzą do dostawy towarów lub świadczenia usług za zapłatą,

[...]

»przedsiębiorstwo« oznacza każdą organizację działającą w ramach swojej niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej, nawet jeśli jest ona prowadzona przez jedną osobę”.

8 Artykuł 3 dyrektywy 2000/35, zatytułowany „Odsetki od opóźnień w płatności”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, że [by]:

a) odsetki w rozumieniu lit. d) stają się [stawały się] wymagalne od dnia następującego po dacie płatności lub terminie płatności określonych w umowie;

[...]

c) wierzyciel jest [był] uprawniony do żądania zapłaty odsetek od opóźnień w płatnościach, o ile:

i) spełnił swoje umowne i ustawowe zobowiązania, i

ii) nie otrzymał należnej sumy w odpowiednim czasie, chyba że dłużnik nie ponosi winy za opóźnienie;

d) wysokość odsetek za opóźnienia w płatnościach (»stopa ustawowa«), do których zapłaty jest zobowiązany dłużnik, stanowi [stanowiła] sumę stopy procentowej odsetek zastosowanej przez Europejski Bank Centralny do jego ostatniej głównej operacji refinansowania przeprowadzonej przed pierwszym dniem kalendarzowym odnośnego półrocza (»stopa referencyjna«) i dodatkowo przynajmniej 7 punktów procentowych [...], o ile w umowie nie ustalono inaczej. Dla państw członkowskich, które nie uczestniczą w trzecim stopniu unii gospodarczo-walutowej, stopa referencyjna odpowiada stopie procentowej ich banku centralnego [...].

[...]”.

9 Artykuł 6 tej dyrektywy jest sformułowany następująco:

„1. Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do spełnienia wymogów niniejszej dyrektywy przed dniem 8 sierpnia 2002 r. [...].

[...]

3. Przy transpozycji niniejszej dyrektywy państwa członkowskie mogą pominąć:

[...]

b) umowy, które zostały zawarte przed dniem 8 sierpnia 2002 r. [...]

[...]”.

Prawo słoweńskie

Przepisy dotyczące zapłaty odsetek za zwłokę

10 Zgodnie z art. 277 ust. 1 Zakon o obligacijskih razmerjih (ustawy o zobowiązaniach umownych) dłużnik wierzytelności jest zobowiązany do zapłaty wierzycielowi odsetek za zwłokę wraz z główną kwotą, jeżeli nie zapłacił w terminie kwoty należnej z tytułu tej wierzytelności.

11 Ustawa ta od dnia 1 stycznia 2002 r. została zastąpiona Obligacijski zakonik (kodeksem zobowiązań, zwanym dalej „OZ”). Kodeks ten powtórzył w istocie przepis wspomniany w poprzednim punkcie niniejszego wyroku i wprowadził w art. 376 nową zasadę, zgodnie z którą odsetki za zwłokę nie są naliczane od chwili, w której kwota należnych, lecz niezapłaconych odsetek osiągnie kwotę długu głównego (zwaną dalej „zasadą ne ultra alterum tantum”).

Przepisy dotyczące rzemiosła

12 Z postanowienia odsyłającego wynika, że prowadzenie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną w czerwcu 1993 r. – w okresie wystąpienia okoliczności faktycznych istotnych w postępowaniu głównym – było uregulowane Obrtni Zakon (ustawą o rzemiośle) w obowiązującym wówczas brzmieniu. Na mocy tej ustawy, która została następnie znowelizowana, osoba fizyczna powinna była w celu prowadzenia niezależnej rzemieślniczej działalności gospodarczej uzyskać od właściwego organu zezwolenie określające odnośny obszar działalności.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 13 Drago Nemeč od dnia 8 listopada 1989 r. posiada zezwolenie na prowadzenie niezależnej działalności rzemieślniczej obejmującej toczenie elementów metalowych i spawanie. W czerwcu 1993 r. zawarł on z Gasilsko Društvo Murska Sobota (ochotniczą strażą pożarną w Murskiej Sobocie, zwaną dalej „OSP”) umowę, na mocy której oddał w najem cysterne do transportu wody w okresie suszy.
- 14 W 1996 r. D. Nemeč wniósł pozew przeciwko OSP, żądając zasądzenia od niej kwoty w wysokości 17 669,51 EUR z tytułu tejże umowy.
- 15 Orzeczeniem z dnia 17 lutego 2010 r. Višje sodišče v Mariboru (sąd apelacyjny w Mariborze, Słowenia) zasądził od OSP kwotę w wysokości 15 061,44 EUR, wraz z ustawowymi odsetkami za zwłokę za okres od dnia 25 marca 1996 r. do dnia 31 grudnia 2001 r. Sąd ten oddalił natomiast żądanie zapłaty odsetek za zwłokę od dnia 1 stycznia 2002 r., w którym to dniu zasada ne ultra alterum tantum weszła życie. Kwota odsetek podlegających zapłacie do dnia 31 grudnia 2001 r. przekraczała już bowiem kwotę długu głównego.
- 16 W dniu 18 maja 2010 r. OSP zapłaciła kwotę zasądzoną w tym orzeczeniu.
- 17 Uznając, że zasada ne ultra alterum tantum jest niezgodna z dyrektywą 2000/35 i że w rezultacie Višje sodišče v Mariboru (sąd apelacyjny w Mariborze) niesłusznie oddalił jego żądanie zasądzenia odsetek za zwłokę za okres od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 18 maja 2010 r., M. Nemeč wniósł przeciwko Republice Słowenii skargę o odszkodowanie za szkodę wynikającą z tej podnoszonej niezgodności. Ponieważ sąd pierwszej instancji oddalił tę skargę orzeczeniem z dnia 18 maja 2011 r., utrzymanym w mocy w postępowaniu odwoławczym orzeczeniem z dnia 24 stycznia 2012 r., z uwagi na fakt, że dyrektywa ta nie znajdowała zastosowania do okoliczności w postępowaniu głównym, D. Nemeč wniósł skargę kasacyjną do sądu odsyłającego, Vrhovno sodišče (sądu najwyższego, Słowenia).
- 18 Sąd ten wyraża wątpliwości w kwestii, czy umowa będąca przedmiotem postępowania głównego jest objęta przedmiotowym zakresem stosowania dyrektywy 2000/35. W szczególności sąd ten zastanawia się, czy D. Nemeč zawarł tę umowę w charakterze „przedsiębiorstwa” w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej dyrektywy, to znaczy jako organizacja działająca w ramach swojej niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej, co oznaczałoby, że wskazana umowa stanowi „transakcję handlową” w rozumieniu tego przepisu i jest objęta zakresem stosowania rzeczony dyrektywy. Choć bowiem umowa będąca przedmiotem postępowania głównego ma związek z działalnością gospodarczą i doprowadziła do wystawienia faktury, nie wchodzi ona jednak w zakres działalności obejmującej toczenie elementów metalowych i spawanie, w odniesieniu do której D. Nemeč posiada zezwolenie na prowadzenie niezależnej działalności rzemieślniczej.
- 19 Na wypadek odpowiedzi twierdzącej sąd odsyłający zastanawia się również nad zgodnością przewidzianej w art. 376 OZ zasady ne ultra alterum tantum z dyrektywą 2000/35.
- 20 W tym stanie rzeczy Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy przepis art. 2 pkt 1 akapit trzeci dyrektywy 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że w systemie, w którym osoba fizyczna uzyskuje zezwolenie na wykonywanie działalności gospodarczej wskazujące działalność, na którą to zezwolenie zostało wydane, nie chodzi o przedsiębiorstwo, a w konsekwencji nie chodzi też o transakcję handlową w rozumieniu rzeczony przepisu dyrektywy, jeżeli transakcja, z której wynika opóźnienie w płatności, odnosi się do działalności, która nie jest objęta zezwoleniem?

W wypadku odpowiedzi przeczącej [...]:

- 2) Czy przepis art. 2 pkt 1 akapit trzeci dyrektywy 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że osoba fizyczna jest uważana za przedsiębiorstwo, a transakcja, z której wynika opóźnienie w płatności – za transakcję handlową w rozumieniu tego przepisu, jeżeli chodzi o transakcję, która wprawdzie nie wchodzi w zakres działalności zarejestrowanej na tę osobę, ale wynika z działalności, która ze względu na swój charakter może być działalnością gospodarczą i na którą to transakcję została wystawiona faktura? oraz
- 3) Czy zasada, zgodnie z którą odsetki za zwłokę przestają być naliczane, gdy suma należnych i niezapłaconych odsetek osiągnęła kwotę główną (zasada *ne ultra alterum tantum*), jest sprzeczna z przepisami dyrektywy 2000/35?”.

W przedmiocie właściwości Trybunału

- 21 Rząd słoweński i Komisja Europejska podniosły na rozprawie przez Trybunałem, że Trybunał nie jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na pytania przedstawione przez sąd odsyłający. Spór rozstrzygany w postępowaniu głównym dotyczy bowiem sytuacji zaistniałej przed przystąpieniem Republiki Słowenii do Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 r., która to sytuacja wywołała w całości skutki przed tym dniem.
- 22 Należy w związku z tym stwierdzić, że bez wątplenia umowa będąca przedmiotem postępowania głównego została zawarta w czerwcu 1993 r., a zatem niniejsza sprawa jest wynikiem sytuacji zaistniałej przed przystąpieniem Republiki Słowenii do Unii.
- 23 Jednakże sytuacja ta wywoływała skutki również po tym przystąpieniu. Brak zapłaty wierzytelności głównej, który jest podstawą żądanych przez D. Nemca odsetek za zwłokę, utrzymywał się do dnia 18 maja 2010 r., w którym to dniu OSP dokonała zapłaty, a skarga wniesiona przez D. Nemca ma właśnie na celu uzyskanie odszkodowania za szkodę, jaką miał on ponieść z uwagi na oddalenie przez Višje sodišče v Mariboru (sąd apelacyjny w Mariborze) jego żądania zapłaty żądanych odsetek za okres od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 18 maja 2010 r.
- 24 Tymczasem na mocy art. 2 i 54 aktu przystąpienia z 2003 r. postanowienia traktatów założycielskich oraz aktów podjętych przed przystąpieniem przez instytucje wiążą od dnia przystąpienia nowe państwa członkowskie i znajdują zastosowanie w tych państwach na warunkach przewidzianych w tych traktatach i w tym akcie.
- 25 Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału nowy przepis stosuje się, z zastrzeżeniem wyjątków, bezpośrednio do przyszłych skutków stanu faktycznego powstałego w czasie obowiązywania dawniejszego przepisu. Zgodnie z tą zasadą Trybunał orzekł, że jeżeli w akcie dotyczącym warunków przystąpienia państwa członkowskiego brak jest postanowienia dotyczącego stosowania przepisów prawa Unii, należy uznać, że przepis ten ma natychmiastowe zastosowanie i wiąże państwo członkowskie od dnia jego przystąpienia do Unii, a zatem stosuje się do przyszłych skutków sytuacji powstałych przed tym przystąpieniem (zob. podobnie wyroki z dnia 12 listopada 2009 r., *Elektrownia Pątnów II*, C-441/08, EU:C:2009:698, pkt 32; z dnia 22 grudnia 2010 r., *Komisja/Polska*, C-385/08, niepublikowany, EU:C:2010:801, pkt 29; a także z dnia 21 grudnia 2011 r., *Ziolkowski i Szeja*, C-424/10 i C-425/10, EU:C:2011:866, pkt 57).
- 26 Co się tyczy w szczególności dyrektywy 2000/35 akt przystąpienia z 2003 r. nie zawiera żadnego szczególnego przepisu dotyczącego jej stosowania w odniesieniu do Republiki Słowenii. W rezultacie znajduje ona zastosowanie i jest ona wiążąca względem tego państwa członkowskiego od dnia jego

przystąpienia do Unii i może od tego dnia być stosowana w odniesieniu do przyszłych skutków sytuacji powstałych lub wynikłych przed tym przystąpieniem, takich jak będące przedmiotem postępowania głównego.

- 27 Z powyższych uwag wynika, że ponieważ prawo Unii znajduje zastosowanie w sporze rozstrzyganym w postępowaniu głównym, Trybunał jest właściwy do udzielenia odpowiedzi na pytania przedłożone mu przez sąd odsyłający.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dwóch pierwszych pytań

- 28 Poprzez swe dwa pierwsze pytania, które należy rozważyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2 pkt 1 dyrektywy 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że osobę fizyczną posiadającą zezwolenie na prowadzenie niezależnej działalności rzemieślniczej należy uznać za „przedsiębiorstwo” w rozumieniu tego przepisu, co oznacza, że transakcja, którą zwiiera ona z osobą trzecią, stanowi „transakcję handlową” w rozumieniu tego przepisu, w sytuacji gdy transakcja ta, jakkolwiek nie wchodzi w zakres działalności objętej tym zezwoleniem, ma związek z działalnością gospodarczą.
- 29 W celu udzielenia odpowiedzi na te pytania należy stwierdzić na wstępie, że jakkolwiek zgodnie z art. 6 ust. 3 lit. b) dyrektywy 2000/35 państwa członkowskie mogły w ramach jej transpozycji wyłączyć z zakresu stosowania tej dyrektywy umowy zawarte przed 8 sierpnia 2002 r., to z postanowienia odsyłającego wynika jednak, że Republika Słowenii nie skorzystała z tej możliwości, co potwierdził rząd słoweński na rozprawie przed Trybunałem.
- 30 W odniesieniu do przedłożonych Trybunałowi pytań należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1 dyrektywy 2000/35 jej przepisy mają zastosowanie do wszelkich należności, które stanowią wynagrodzenie w transakcjach handlowych. Artykuł 2 pkt 1 akapit pierwszy tej dyrektywy definiuje pojęcie „transakcji handlowej” jako oznaczające transakcje między przedsiębiorstwami lub między przedsiębiorstwami a władzami publicznymi, które prowadzą do dostawy towarów lub świadczenia usług za zapłatą, przy czym motyw 13 tej dyrektywy stanowi w tym względzie, że pojęcie to nie obejmuje natomiast w szczególności transakcji z udziałem konsumentów. Zgodnie z art. 2 pkt 1 akapit trzeci tej dyrektywy „przedsiębiorstwo” w jej rozumieniu oznacza każdą organizację działającą w ramach swojej niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej, nawet jeśli jest ona prowadzona przez jedną osobę.
- 31 Ponadto z motywów 7, 10 i 16 dyrektywy 2000/35 wynika, że dąży ona do poprawy właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego poprzez zapewnienie ochrony przedsiębiorców, a w szczególności średnich i małych przedsiębiorstw w związku z opóźnieniami w płatnościach.
- 32 Dyrektywa ta z założenia nie znajduje zatem zastosowania do wszystkich transakcji prowadzących do dostawy towarów lub świadczenia usług za zapłatą, a w szczególności do tych wszystkich transakcji zawieranych okazjonalnie przez jednostki w codziennym obrocie.
- 33 Wynika stąd, że nie wystarczy, żeby dana osoba zawarła transakcję związaną z działalnością gospodarczą, taką jak najem rzeczy na rzecz osoby trzeciej, aby została uznana za „przedsiębiorstwo”, a transakcja została uznana za „handlową” w rozumieniu art. 2 pkt 1 wskazanej dyrektywy. Konieczne jest również, aby osoba ta działała jako organizacja w ramach takiej działalności lub w ramach niezależnej działalności zawodowej.

- 34 Jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 82 opinii, wymóg ten oznacza, że dana osoba, niezależnie od formy prawnej i statusu prawnego w prawie krajowym, musi prowadzić taką działalność w sposób zorganizowany i ciągły, a zatem działalność ta nie może ograniczać się do okazjonalnego i jednorazowego działania, a odnośna transakcja musi wpisywać się w ramy tejże działalności.
- 35 Natomiast wbrew temu, co podnosi Komisja, z art. 2 pkt 1 dyrektywy 2000/35 nie wynika, że określona działalność musi koniecznie stanowić zasadniczą działalność gospodarczą lub zawodową danej osoby lub być związana z taką działalnością.
- 36 Również wbrew temu, co twierdzą rząd słoweński i Komisja, uznanie osoby za „przedsiębiorstwo” w rozumieniu tego przepisu nie może zależeć od wydania przez właściwe organy krajowe zezwolenia na prowadzenie danej działalności.
- 37 W związku z tym w systemie krajowym, w którym prowadzenie przez osobę fizyczną działalności gospodarczej lub zawodowej w charakterze niezależnego rzemieślnika lub przedsiębiorcy jest uzależnione od wydania zezwolenia, osoba fizyczna posiadająca takie zezwolenie nie może być wykluczona z zakresu pojęcia „przedsiębiorstwa”, a transakcje, które zawiera, nie mogą być wykluczone z zakresu pojęcia „transakcji handlowej” wyłącznie z uwagi na fakt, że transakcje te odnoszą się do innej niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej niż działalność objęta danym zezwoleniem lub wpisują się w szersze od niej ramy niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej.
- 38 Wszelka odmienna wykładnia prowadziłaby bowiem do uzależnienia zakresu tych pojęć od konkretnego prawa krajowego, a w szczególności od obowiązującego w każdym państwie członkowskim systemu wykonywania niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej. Tymczasem z wymogów dotyczących zarówno jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasady równości wynika, że w braku odesłania w art. 2 pkt 1 dyrektywy 2000/35 do prawa krajowego pojęcia „przedsiębiorstwa” i „transakcji handlowej” powinny podlegać autonomicznej i jednolitej wykładni (zob. podobnie wyrok z dnia 29 września 2015 r., Gmina Wrocław, C-276/14, EU:C:2015:635, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 Ponadto jak zauważył rzecznik generalny w pkt 90 opinii, jakkolwiek wykładnia prowadząca do uzależnienia zakresu pojęcia „przedsiębiorstwa”, a zatem podmiotowego i przedmiotowego zakresu stosowania dyrektywy 2000/35, od wydania przez właściwe krajowe organy państwa członkowskiego zezwolenia na wykonywanie danej działalności, byłaby niezgodna z celem założonym w tej dyrektywie, wynikającym z jej motywu 10, jakim jest ułatwienie transakcji handlowych między państwami członkowskimi. W celu sprawdzenia bowiem, czy dana transakcja objęta jest zakresem stosowania dyrektywy 2000/35, przedsiębiorstwa lub organy publiczne innych państw członkowskich byłyby zobowiązane do systematycznego badania, czy transakcja ta jest związana z działalnością, dla której zostało wydane rzeczne zezwolenie, co mogłoby ograniczać lub utrudniać transakcje transgraniczne.
- 40 Wynika stąd, że choć okoliczność, że dana osoba zawarła transakcję w ramach działalności, w odniesieniu do której uzyskała ona zezwolenie na jej prowadzenie, może, wraz z innymi okolicznościami, być uwzględniona w celu sprawdzenia, czy osoba ta działała w charakterze „przedsiębiorstwa” w rozumieniu art. 2 pkt 1 dyrektywy 2000/35, to okoliczność ta nie może być rozstrzygająca.
- 41 A zatem należy uwzględnić ogół okoliczności danego przypadku, aby ustalić, czy osoba działa w takim charakterze – to znaczy, jak stwierdzono w pkt 34 niniejszego wyroku, w ramach zorganizowanej i ciągłej, niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej – i czy w rezultacie transakcje, które zawiera, mają charakter handlowy w rozumieniu tego przepisu.
- 42 Wśród tych okoliczności znajduje się w szczególności fakt, że dana osoba działa pod swoją nazwą handlową lub zawodową i że zawarta transakcja prowadzi do wystawienia faktury.

- 43 To w świetle powyższych uwag sąd odsyłając winien ustalić, czy w niniejszym przypadku D. Nemeč zawarł umowę będącą przedmiotem postępowania głównego w charakterze „przedsiębiorstwa” w rozumieniu art. 2 pkt 1 dyrektywy 2000/35.
- 44 W świetle ogółu powyższych uwag na dwa pierwsze pytania należy odpowiedzieć, że art. 2 pkt 1 dyrektywy 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że osoba fizyczna posiadająca zezwolenie na wykonywanie niezależnej działalności rzemieślniczej powinna być uznana za „przedsiębiorstwo” w rozumieniu tego przepisu, a zawarta przez nią transakcja za „transakcję handlową” zgodnie z tymże przepisem, jeżeli transakcja ta, jakkolwiek niezwiązana z działalnością objętą tym zezwoleniem, wpisuje się jednak w ramy prowadzonej zorganizowanej i ciągłej, niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej, co powinien ustalić sąd odsyłający w świetle ogółu okoliczności danego przypadku.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 45 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy dyrektywę 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona przepisom krajowym takim jak art. 376 OZ, który przewiduje, że należne, lecz niezapłacone odsetki przestają być naliczane, jeżeli ich kwota osiągnie kwotę długu głównego.
- 46 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału dyrektywa 2000/35 nie dokonuje pełnej harmonizacji ogółu zasad dotyczących opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (wyroki z dnia 26 października 2006 r., Komisja/Włochy, C-302/05, EU:C:2006:683, pkt 23; z dnia 3 kwietnia 2008 r., 01051 Telecom, C-306/06, EU:C:2008:187, pkt 21; z dnia 11 września 2008 r., Caffaro, C-265/07, EU:C:2008:496, pkt 15).
- 47 W szczególności dyrektywa ta nie harmonizuje ogółu aspektów dotyczących odsetek za zwłokę. Reguluje ona bowiem w swym art. 3 wyłącznie niektóre z tych aspektów, to znaczy prawo żądania odsetek w przypadku opóźnienia w płatnościach, datę wymagalności tych odsetek, stopę odsetek, prawo wierzyciela do żądania zwrotu poniesionych kosztów odzyskiwania należności poniesionych z powodu opóźnień w płatnościach, a także skutki stosowania oczywiście nieuczciwych warunków umownych w stosunku do wierzyciela.
- 48 Natomiast dyrektywa 2000/35 nie reguluje zasad dotyczących okresu naliczania odsetek za zwłokę ani maksymalnej kwoty tych odsetek.
- 49 W związku z tym państwa członkowskie mają swobodę przy regulowaniu tej kwestii, pod warunkiem jednak, że cele założone w dyrektywie 2000/35 nie zostaną naruszone i zachowana zostanie jej skuteczności (zob. podobnie wyrok z dnia 14 września 2016 r., Pérez López, C-16/15, EU:C:2016:679, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 50 W tym kontekście należy podkreślić, że rzeczona dyrektywa, jak wynika z jej motywów 7 i 16 dąży zasadniczo do zapobiegania opóźnieniom w płatnościach, w szczególności poprzez unikanie, aby takie opóźnienia były opłacalne dla dłużnika, oraz do zapewniania ochrony wierzycieli przed takimi opóźnieniami.
- 51 Rząd słoweński, popierany przez rząd łotewski twierdzi, że zasada *ne ultra alterum tantum* przewidziana w art. 376 OZ nie stoi w sprzeczności z tymi celami. Wręcz przeciwnie, zasada ta pozwala na zachowanie funkcji odsetek za zwłokę, jaką jest właśnie zachęcenie dłużnika do wywiązania się z obowiązku płatności, a nie wzbogacenie się wierzyciela. Zasada ta, chroniąc wierzyciela, pozwala jednocześnie uniknąć tego, by kwota należnych odsetek za zwłokę powodowała obciążenie dłużnika nadmiernym długiem oraz tworzyła między wierzycielem a dłużnikiem niesprawiedliwą i nieproporcjonalną sytuację, mogącą prowadzić do niewypłacalności dłużnika.

- 52 W tym względzie należy oczywiście podkreślić, że taka zasada może, poprzez ograniczenie kwoty odsetek za zwłokę do kwoty długu głównego, ograniczyć odstraszący skutek związany z zapłatą tych odsetek.
- 53 Jednakże, po pierwsze, takie ograniczenie nie prowadzi przy tym do podważenia celu założonego w dyrektywie 2000/35 ani do pozbawienia tej dyrektywy skuteczności.
- 54 Zasada *ne ultra alterum tantum* nie powoduje bowiem takiego ograniczenia kwoty odsetek za zwłokę, które prowadziłyby do pozbawienia istoty przewidzianego w art. 3 ust. 1 lit. a)–c) tej dyrektywy prawa wierzyciela do żądania takich odsetek w przypadku opóźnienia w płatnościach lub które pozbawiałyby odsetki wszelkiej odstraszałej funkcji w odniesieniu do dłużnika. Rzeczona zasada nie wpływa ponadto na stosowaną stopę odsetek za zwłokę, która powinna odpowiadać stopie przewidzianej w art. 3 ust. 1 lit. d) rzeczony dyrektywy.
- 55 Po wtóre, jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 66 i 67 opinii, należy zauważyć, że prawodawca krajowy mógł w ramach przysługującego mu swobodnego uznania uznać, że należało zapewnić równowagę między celem ochrony wierzycieli a koniecznością uniknięcia obciążenia dłużnika nadmiernym długiem. W ramach tego swobodnego uznania prawodawca ten mógł uznać, że zasada taka jak zasada *ne ultra alterum tantum* stanowi odpowiedni względem tego celu instrument.
- 56 Ponadto taka zasada nie powinna być badana w oderwaniu, lecz w kontekście, w jaki się wpisuje. W tym celu należy również uwzględnić inne przepisy prawa krajowego znajdujące zastosowanie w dziedzinie opóźnienia w płatnościach.
- 57 W tym względzie rząd słoweński powołuje się w szczególności na art. 380 OZ, który gwarantuje wierzycielom, którzy z uwagi na opóźnienie w płatnościach ponieśli szkodę przewyższającą otrzymane odsetki, odszkodowanie pokrywające tę różnicę.
- 58 Prawodawca krajowy mógł zatem uznać, w ramach przysługującego mu swobodnego uznania, że taki przepis, stosowany wraz ogółem zasad przewidzianych w dyrektywie 2000/35, może gwarantować ochronę wierzycieli przed opóźnieniem w płatnościach.
- 59 W świetle ogółu powyższych uwag na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że dyrektywę 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się ona przepisom krajowym takim jak art. 376 OZ, który przewiduje, że należne, lecz niezapłacone odsetki za zwłokę przestają być naliczane, gdy ich kwota osiągnie kwotę długu głównego.

W przedmiocie kosztów

- 60 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 2 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/35/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych należy interpretować w ten sposób, że osoba fizyczna posiadająca zezwolenie na wykonywanie niezależnej działalności rzemieślniczej powinna być uznana za „przedsiębiorstwo” w rozumieniu tego przepisu, a zawarta przez nią transakcja za „transakcję handlową” zgodnie z tymże przepisem, jeżeli transakcja ta, jakkolwiek niezwiązana z działalnością**

objętą tym zezwoleniem, wpisuje się jednak w ramy prowadzonej zorganizowanej i ciągłej, niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej, co powinien ustalić sąd odsyłający w świetle ogółu okoliczności danego przypadku.

- 2) Dyrektywę 2000/35 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się ona przepisom krajowym takim jak art. 376 Obligacyjny kodeks (kodeksu zobowiązań), który przewiduje, że należne, lecz niezapłacone odsetki za zwłokę przestają być naliczane, gdy ich kwota osiągnie kwotę długu głównego.**

Podpisy